

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23, Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo, — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 3. julija 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Neproductivne investicije

Trda je danes za denar in verjetno bo še bolj trda, ker zahteva napeta politična situacija od vseh narodov, da izdajo velikanske vsote za narodno-obrambne namene. Velike so te žrtve, toda neizogibne, ker so edino jamstvo, da si bodo narodi ohranili mir in svojo neodvisnost.

Kadar pa morajo narodi izdajati tako velike vsote za narodno-obrambne namene, je tem bolj nujno, da so vsi drugi izdatki naloženi čim bolj plodno in čim bolj rentabilno. Kadar je denarja malo, takrat je varčevanje še zlasti potrebno, takrat so še zlasti napačni izdatki v zgoj reprezentativne in neplodne namene. Pri nas pa se na to neobhodno nujnost zelo pozablja.

Tako je bil pred kratkim objavljen program stavb, ki jih bo izvršilo gradbeno ministrstvo. V tem programu se navaja celo vrsta palač, ki se bodo sezidale, večinoma seveda v Beogradu. Ne rečemo, da te palače ne bi bile potrebne, toda v današnjem času je sto in sto reči, ki so mnogo bolj potrebne in stokrat bolj upravičene.

Samo v Beogradu je takšnih stvari na kupe. Treba je pogledati v beograjska predmestja in v tiste brloge, v katerih prebivajo ljudje. Prava legla vseh mogočih bolezni so ti brlogi in na tisoče ljudi mora plačati bivanje v teh brlogih s svojim življenjem. Na vse načine se skuša zvišati število prebivalstva Beograda, a nihče ne misli na ceno, ki jo morajo plačevati ljudje, ko jih silijo posli v mesto, v katerem pa ni zdravih in cenelih stanovanj. Ne palače, temveč ljudska stanovanja potrebuje Beograd in šele potem, ko bodo ta stanovanja sezidana, je ustvarjen pogoj za širjenje Beograda.

Lepo je, če ima prestolnica lepe in reprezentativne palače. Toda pri nas se s tem zelo pretirava. Angleško zunanje ministrstvo je pač silno pomembno in v hiši tega ministrstva se dostikrat odloča o dogodkih, ki so pomembni za ves svet. In vendar je to ministrstvo nastanjeno že leta in leta v zelo skromni hiši in vendar ne nudi vse ministrstvo prav nobenega reprezentativnega udobja. A zaradi tega ugled tega ministrstva prav nič ne trpi, ker ni važno, v kakšni hiši se dela, marveč je važno le to, kako se dela. Pri nas pa se očitno polaga važnost le na to, da paradiramo s stavbo, ker se menda zavedamo, da s svojim delom ne moremo paradirati. Zato tudi imamo vse polno zelo reprezentativnih palač za naše osrednje urade, v veliki zadregi pa bi bili, če bi morali navesti, kateri urad slovi po svojem res temeljitem in vestnem delu.

Pa tudi ne glede na to ni vsaka doba primerna za zidavo palač. Palače se zidajo v časih visoke konjunktore, ko je denarja v izobilju, ko se skoraj ne ve, kam z denarjem. Danes pa takšni časi niso in mnogi ljudje zaslužijo komaj za vsakdanji kruh. Celotno mnogi državni nameščenci niso danes nič na boljšem. Ali ni več ko čudno, če sede in uradujejo v krasni reprezentativni palači državni nameščenci, ki si ne morejo kupiti niti najpotrebnejših stvari za življenje? Ali bi ne bilo bolj pametno, če bi se milijoni in mili-

joni, ki se izdajo za palače, raje uporabili za zboljšanje plač državnih nameščencev? Kaj pa imamo prav za prav od vseh teh dragih palač?

Ali ne bi bilo tudi stokrat bolje, če bi se denar namesto za drage palače izdal raje za zboljšanje našega kmetijstva, za nakup umetnih

gnojil, za nabavo plugov, za nakup plemenske živine itd.? Na ta način bi se dvignil narodni dohodek, dočim se z dragimi palačami samo manjša.

Vse ob svojem času! V dobi visoke konjunktore naj se zidajo magari tudi palače, v dobi, kakršna je današnja, pa so upravi-

čene le investicije, s katerimi se večja narodni dohodek, s katerimi se pospešuje gospodarstvo in katere so rentabilne. Vse nerentabilne investicije pa so danes napačne in zato naj se tudi nehalo in zato naj bo to načelo poudarjeno tudi v novem državnem proračunu.

glavo, da se morejo sklepati takšne pogodbe, ki zavezujejo samo državo, drugo pogodbeno stranko pa nikakor. Zato naprošam pravniko, da mi pojasni s stališča zakona in občin koristi, kako je potekala zadeva z družbo »Sufid« in družbo »La Dalmatienne« ter da nas pouče, da bomo mogli to zadevo razumeti. Na vse zadnje moramo mi davkoplačevalci iz svojega žepa plačati vse, kar kdo sklene v našem imenu, pa bi bilo zato tudi samo pravilno, če bi vedeli, kako so se te stvari izvršile. Tako imamo tudi pravico, da vemo, kako je prav za prav z družbo »Sufid« in z družbo »La Dalmatienne«.

Kongres Mednarodne trgovinske zbornice Predlog za svetovno konferenco

Mednarodna trgovinska konferenca zaseda letos v Kjopenhavnu v dneh največje politične napetosti. Vendar je njen ugled zadostov., da obrne pozornost evropske javnosti na ta kongres, kar je znamenje o gospodarski zavednosti evropskih narodov, ki so prepričani, da bo šele rešitev glavnih gospodarskih vprašanj mogla zagotoviti svetu res trajen mir.

Spremembe v svetovni trgovini

je obravnaval na kongresu najprej ameriški zastopnik, nato pa tudi belgijski zastopnik profesor Baudhuin v referatu z naslovom **Novo tendence in metode v svetovni trgovini**. Po njegovi sodbi je bilo največja ovira za dvig trgovine v zadnjih letih pomanjkanje deviz.

Po 1.1929. so vse države omejevale mednarodno zamenjavo blaga na zgoj najneobhodnejše predmete in izdelke. Razen tega so vse zavarovale svoje kmetijstvo. Kljub vsem avtarkističnim stremljenjem pa so bile države primorane k velikim dopolnilnim nakupom. Zmanjšanje uvoza ni bilo toliko uspeh avtarkije ko posledica težkoč pri priskrbovanju potrebnih plačilnih sredstev. Ni dvoma, da bi bile te države vsak večji dotok deviz takoj uporabile za svojo oskrbo. To je dokaz, da je obseg svetovne trgovine padel zaradi težav pri nabavi deviz. Zato je verjetno, da bi se svetovna trgovina po odpravi protekcionizma naglo razmahnila.

Drugi predstavitelj se je zavzemal za mednarodno razdelitev dela. Kanadski zastopnik Jellett je mnenja, da bi bilo dviganje življenjskega standarda v velikih delih sveta najboljša metoda mednarodnega sodelovanja za razvoj pridelave surovin in prizadetih dežel. Zvišati bi bilo mogoče porabo surovin, če bi se zboljšala prehrana, zato bi pa morale upniške države več kupovati od dolžnic. Posojila bi se smela dajati sploh le za občekoristna velepodjetja.

Resolucija

Predsednik kongresa Watson je predložil resolucijo 40 držav, ki zahteva sklic mednarodne konference. Podpisniki so prepričani, da ima svet zadosti surovin in izdelkov za oskrbo vsega prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Zato naj vlade Nemčije, Francije, Vel. Britanije, Italije, Japonske in Zed. držav sev. ameriških s sodelovanjem vodilnih mož iz gospodarstva temeljito prouče gospodarski in finančni položaj svojih dežel v zvezi z narodnimi potrebami in glede svetovnega gospodarskega razvoja. Po

tej proučitvi naj se sestanejo izvedenci in naj izdelajo načrt, kako bi se vsem delom omogočil pravičen delež pri oskrbi sveta.

Kreditna vprašanja

Poljski zastopnik prof. dr. Mlynarski je v svojem predavanju podal razlago, da ni mogoča vrnitev na zlati standard, ker je ameriški protekcionizem povzročil velik odtok zlata iz Evrope in njegovo slabo razdelitev. Predsednik Danske banke Aramsnaes sodi, da je največja ovira trgovini večni strah pred razvrednotenjem valut. Zboljšati pa je treba sedanj sistem z zatiranjem špekulacije v kratkoročnem kreditu. Švicarski bankir Golay smatra, da

je za ozdravitev kreditnega sistema nujno potrebno odpraviti politično napetost in poživiti mednarodno trgovino. Omogočiti bi se morala večja posojila vladam s pomočjo Banke za mednarodna plačila. Ameriški zastopnik pa priporoča živahnejše investiranje kapitala v produktivna podjetja. Bivši belgijski min. predsednik Van Zeeland je ugotovil na banketu zanimivo dejstvo, da so se zastopniki avtarkične politike izrekli na kongresu za ureditev gospodarskih odnošajev med narodi. Na tej podlagi je predlagal predsednik zbornice izjavo za demobilizacijo na gospodarskem polju. Predlog so podprle francoska, ameriška, angleška, nemška, italijanska in švedska delegacija.

Denar mečemo za tuji Primera „Sufida“ in „Dalmatienne“

V »Jadranskem Lloyd« bomo naslednje težke obtožbe:

»Kadar daje država nekemu podjetju koncesijo za izkoriščanje neke svoje dobrine in če mu daje poleg koncesije še neke posebne ugodnosti in privilegije, potem se pač predpostavlja, da daje te ugodnosti in privilegije le pogojno. Med državo in koncesionarji se napravi pogodba. Država se z njo zavezuje na ugodnosti in privilegije, drugi pogodbenik pa na skrupulozno izpolnjevanje obveznosti. Zaradi katerih je tudi dobil ugodnosti in privilegije. Če koncesionar teh obveznosti ne izpolnjuje, preide v določenem roku njegovo podjetje v lastništvo države.

Bivša družba »Sufid« je dobila koncesijo za izkoriščanje vodnih sil Krke in Celine od takratne avstrijske vlade. Do konca 1.1928. bi morala družba izvršiti določene obveznosti.

Leta 1928. je bivši ban in takratni direktor primorske finančne direkcije ter odlični pravnik dr. Josip Jablanovič objavil v splitskem listu »Državac« vrsto člankov, v katerih je na temelju pogodb in zakonov dokazal, da družba »Sufid« ni izpolnila prevzetih obveznosti in da mora zato s koncem leta 1928. izgubiti koncesijo. Namesto da bi družba »Sufid« izgubila koncesijo in postala lastnina naše države, jo je kupila francoska družba »Dalmatienne« v začetku leta 1929. s pristankom in odobritvijo naših oblasti. Nato je bilo objavljeno v listih, da je dala naša država družbi »La Dalmatienne« številne in velike ugodnosti v nadomestilo za velike investicije, ki da jih bo družba izvršila zaradi razširjenja obstoječih in postavitev novih obratov. Te ugodnosti so zlasti zadele nekatere naše občine, ki so ostale brez do-

klad, ki jih je družba »Sufid« plačevala. Namesto pa, da bi svoje obrate razširila in izvršila investicije, za katere se je zavezala, je družba »La Dalmatienne« svoje obrate skrčila ter celo za več let zaprla svojo tovarnico v Šibeniku. Navadni državljani bi sedaj mislili, da mora sedaj družba »La Dalmatienne« izgubiti svojo koncesijo, ker ni izvršila svojih obveznosti, dočim je država svoje obveznosti izpolnila, celo skrupulozno izvršila ter skrbelo, da so ostale vse ugodnosti v veljavi.

Dejansko pa se na tem svetu stvari drugače razvijajo, kakor to mislijo navadni državljani. Namesto da bi družba »La Dalmatienne« izgubila koncesijo, so začeli časopisi pisati že takrat, ko je bil na vladi še dr. Milan Stojadinovič, da bo naša država kupila družbo »La Dalmatienne« za svoje podjetje »Jugo-Čelik« v Sarajevu. Tako torej: Družba »La Dalmatienne« uživa vse mogoče ugodnosti od naše države skozi deset let, svojih obveznosti nikakor ne izvršuje ter zato po vsaki zdravi pameti mora izgubiti koncesijo, navzlic temu pa mi davkoplačevalci Jugoslavije na vse zadnje kupimo podjetje in vrhu vsega še bog ve, kako drago.

Dvakrat bi morala že ta družba pasti v naročje države kot zrelo jabolko, toda mi ga ne vzamemo, temveč ga raje — blagorodni in premožni, kakor smo že — kupimo za drag denar, oziroma ga kupi neki tretji s istimi obveznostmi za nas ter z istim izkoriščanjem vseh ugodnosti ter istim neizvrševanjem obveznosti, ki jih je prevzel do države.

Vse to je za mene navadnega državljana-davkoplačevalca čisto nerazumljivo in čudno. Čeprav nisem pravnik, mi nikakor ne gre v

Samo poglobitev ljubljanskega kolodvora je mogoča

Slovenski inženirji so se na podlagi vestnega študija ljubljanskega kolodvorskega vprašanja skoraj soglasno izrekli za poglobitev ljubljanskega kolodvora. Kakor pa je pri nas Slovinci že v navadi, so se tudi glede tega vprašanja našli nekateri posamezniki, ki so mislili, da bi bil greh, če bi bili Slovenci edini in zato so nastopili s svojimi, pri tem pa prav slabo preštudiranimi načrti. Nekateri pa so šli še dalje in s svojo ekstraturo naravnost škodovali skupni slovenski stvari, kar je vprašanje ljubljanskega kolodvora vsekakor.

Ceprav so bili ti novi načrti — kakor že rečeno — silno slabo preudarjeni in popolnoma nepotrebni, so vendar mogli zbegati slovensko javnost, a silno škodovati tudi v Beogradu. Zato je priredilo združenje inženirjev in arhitektov debatni večer, na katerega je povabilo tudi avtorje novih načrtov, da bi se tako vse vprašanje popolnoma razčistilo. Teh avtorjev pa na debatni večer ni bilo, kar dovolj jasno govori o vrednosti njih načrtov.

Na debatnem večeru so podali inženirji Leskovšek, univ. prof. Hrovat in Stanko Dimnik obširne in silno tehtne referate ter nedvoumno dokazali, da se more rešiti ljubljansko kolodvorsko vprašanje le na en način — s poglobitvijo. Hkrati so temeljito obratunali z vsemi ekstraturami nekaterih ljudi in zlasti uničujoče pokazali vse slabe strani načrta inž. Klopčarja in njegove propagande za svoj načrt.

Predavalnica združenja je bila nabit polna in brez izjeme vsi inženirji in železniški strokovnjaki ter javni delavci so z navdušenjem pritrdili izvajanjem referentov.

Debatni večer je dokazal neovrgljivo, da pomeni edino poglobitveni načrt pravo rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja.

Zahteve domačih borz

Na seji zastopnikov domačih borz v Zagrebu sta bili na dnevnem redu predvsem vprašanja o prodaji letošnje letine in o zastopstvu borz v deviznem odboru Narodne banke. Glede žetve so bili sprejeti predlogi novosadske borze. V deviznem odboru pa zahtevajo borze imenovanje svojega predstavnika in ustanovitev deviznih pododborov za izvoz in uvoz v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, t. j. na sedežih deviznih borz.

Čitajte »Trgovski list«!

Josip Benko 50 letnik

Ni sicer naša navada, da bi se spominjali pedesetletnic rojstva, vendar pa so tudi pedesetletnice, zaradi katerih je treba napraviti izjemo. In 50letnica Josipa Benka, najmarkantnejšega gospodarskega moža Prekmurja, je tako pomembna, da se napravi izjema. Kajti velik del razveseljivega napredka, ki ga je doseglo Prekmurje, je tesno združen z imenom Josipa Benka. Zato je tudi njegov jubilej — jubilej vsega Prekmurja.

Josip Benko se je rodil 3. julija 1889. kot sin kmečkih staršev v Tešanovcih pri Murski Soboti, kjer je tudi z odličnim uspehom napravil ljudsko šolo. Ze kot mlad fant je pokazal izredne talente za gospodarska vprašanja in bil v domačem gospodarstvu svojim staršem v veliko pomoč. Imeli so malo gostilno, poleg tega pa so tudi trgovali z živino. Ko so spoznali starši sposobnost svojega sina, so gostilno prodali in se preselili v Mursko Sobotu, kjer so na mestu, kjer stoji sedaj hotel »Slon«, sezidali prav lično poslopje, v katerem so imeli gostilno in mesnico. Ko je g. Benko končal meščansko šolo, se je z vso resnostjo lotil trgovine z živino. Imel je že takrat velike načrte, ki pa jih zaradi izbruha svetovne vojne ni mogel uresničiti. Vpoklican je bil v vojsko, kjer je ostal na bojnih poljanah do poloma avstro-ogrške monarhije. Takoj po preobratu leta 1918. se je vrnil domov in takoj se je priključil vsem tistim javnim delavcem, ki so pomagali pri osvobodilnih borbah. To delo pa je bilo pretrgano, ko je zajel prekmursko krajino val terorizma Bele Kuna, pred katerim je moral gospod Benko kot zaveden narodnjak pobegniti na Štajersko. Ko je bilo Prekmurje zasedeno po jugoslovanski vojski, se je vrnil gospod Benko v Mursko Sobotu, kjer je s podvojeno silo nadaljeval svoje delo za napredek gospodarstva v Prekmurju.

Takoj je zavzel vodilno mesto pri naših gospodarskih in kulturnih organizacijah. Bil je med ustanovitelji združenja trgovcev v Murski Soboti. Združenje je bilo ona organizacija, ki je dajala iniciativo za plodno delo na konsolidaciji gospodarskih teženj Prekmurja.

Zelo uspešno je deloval g. Benko tudi v občini. Od leta 1921. do danes najdemo g. Benka stalno v upravi združenja trgovcev. Od 1924. do 1926. je bil gerent občine Murska Sobotu, nato pa do 1. 1931. njen župan. Kot županu se mu je posrečilo, da je iz zapuščene vasi ustvaril veliko občino, ki uživa danes ne samo v ožjem krogu domovine velik sloves, temveč je tudi znana kot industrijski center Prekmurja. Z neverjetno gospodarsko preudarnostjo je omogočil, da je saniral občinsko gospodarstvo, ki je bilo močno zavoženo. Z velikimi težavami je začel kanalizacijo občine, uredil ceste, izpeljal elektrifikacijo, ustanovil občinsko hranilnico, kreditno banko, zastavil vse sile, da je dobila Murska Sobotu gimnazijo.

Kot trgovec in industrialec si je uredil veliko tovarno mesnih izdelkov, ki slovi danes širom sveta. Zelo intenzivno je bilo tudi delo g. Benka kot politika. Celih deset let je bil narodni poslanec in vseh teh 10 let se je nesebično trudil za napredek Prekmurja in dosegel tudi velike uspehe.

Posrečilo se mu je, da je izposloval velike kredite za razne komunikacije, ceste, šole itd. Po njegovi zaslugi se gradi sedaj velik Petanjski most čez Muro. To monumentalno delo bo omogočalo, da bo prekmurska pokrajina imela novo važno zvezo z notranjostjo države. V njegovo neprecenljivo zaslugo se šteje tudi pridobitev, da je Murska Sobotu dobila okrožno sodišče. Kot politik se je zavzel pri vseh vladnih krogih, kjer si je

pridobil odlične zveze, za slehernega, ki je prosil pri njem pomoči v kateri koli stvari. Bil je kot poslanec nestranski, objektivni, vljuden in pomagal je, če se je le pomagati dalo.

Pri zadnjih skupščinskih volitvah je kljub splošni zahtevi tukajšnjega prebivalstva odklonil vsako kandidaturu, in sicer iz zdravstvenih razlogov. Kot poslanec ni gospod Benko nikdar nikogar vprašal, kateri stranki pripada, temveč je videl v vsakem samo Prekmurca, domačina, za katerega se je zavzel z vsemi silami. S takšnim

Dr. Henrik Steska:

Strokovno šolstvo v Italiji

V februarju tega leta so bili v Italiji izdani novi temeljni predpisi o italijanskem šolstvu, tako zvana Carta della Scuola. Skladno z načelom fašistične državne ureditve sta šolstvo in fašistična narodna stranka tesno zvezani. Šole, italijanska liktorska mladež in univerzitetne fašistične skupine skupno vzgajajo fašističnega človeka. Od 4. do 14. leta starosti mora vsak Italijan obiskovati šole in se v tej dobi in še pozneje do 21. leta tudi, ako ne nadaljuje šolskega pouka, udeleževati v fašističnih mladinskih organizacijah, združenih v italijanski liktorski mladeži (Gioventu Italiana del Littorio). Univerzitetna mladina pa je za čas svojih visokošolskih študij združena v fašistične univerzitetne grupe (Gruppi Fascisti Universitari). Šole naj mladino po njeni intelektualni in fizični sposobnosti npravnostno in kulturno dvigajo in skladno z vzgojnimi cilji fašističnih mladinskih organizacij politično in vojaško pripravljajo.

»Carta della scuola« je okvirni zakon za vse šolstvo ter se nanaša na vzgojno šolstvo, na strokovno šolstvo in na visokošolski študij. Vzgojne šole širijo v pretežni meri občo izobrazbo, one izoblikujejo duševne sile in seznanjajo mladino stopnjevano globlje in globlje z najvažnejšimi pojavi v človeški družbi in v narodi. Nižje vzgojno šolstvo nove Italije se pojavlja v treh stopnjah: materinska šola (scuola materna) je podobna našim zabaviščem ali otroškim vrtecem in traja dve leti (od 4. do 6. leta); njej sledi osnovna šola (scuola elementare) s tremi letniki (od 6. do 9. leta), a jo zaključuje delovna šola (scuola del lavoro), ki traja dve leti (od 9. do 11. leta). Ze osnovna šola se pri pouku ozira na razlike med mestno in podeželsko kulturo, a v še večji meri je to opaziti pri delovni šoli, katera naj s praktičnimi vajami vzbuja zanimanje do ročnega dela in zavest njegovega pomena v narodnem življenju. Te tri stopnje so za vsakogar obvezne, pozneje pa pride do ločitve pouka, nekateri nadaljujejo po strogem izboru svoje učenje v tri leta trajajoči srednji šoli (scuola media), drugi pa takoj v strokovnih šolah nižje ali srednje stopnje. Srednja šola je izrazita vzgojna šola srednjega reda, ki ob pouku latinščine podaja prve, mladini od 11. do 14. leta prilagodene temelje humanistične izobrazbe. Onim, ki dovršijo srednjo šolo, se po opravljenem sprejemnem izpitu dovoli vstop v licej ali v strokovne šole višje stopnje. Licej s petimi letniki je vzgojna šola višjega reda in sta zanjo določena dva tipa, klasični licej (liceo classico) in znanstveni licej (liceo scientifico); prvi tip se opira pretežno na antične, a obenem tudi na moderne jezike in literaturo, drugi tip pa združuje s klasično tradicijo in modernim humanizmom obsežnejše prirodoslovno znanje ob praktičnih vajah.

Strokovne šole pripravljajo svoje učence neposredno za določen poklic ter izoblikujejo duševne sile le bolj enostranski po potrebah bodočega poklica. Na nižji stopnji

postopanjem si je pridobil simpatije in srea vsega prekmurskega prebivalstva, ki spoštuje g. Benka ne samo kot sposobnega gospodarja, temveč tudi kot velikega dobrotnika. Zlasti pa je vedno podpiral številne dijake in dijaške organizacije ter bil pravi mecen mladine.

Tudi kot razsodnik v številnih sporih med prebivalstvom je pokazal veliko spretnost. Vedno je znal najti kompromise, ki so zadovoljevali nasprotujoče si stranke, tako da ima tudi kot tak pri prebivalstvu polno zaupanje.

Prekmursko prebivalstvo je ponosno na g. Benka in se s hvaležnostjo v srcu spominja njegovega dela za napredek vsega Prekmurja ter Murske Sobote še posebej. Z vso iskrenostjo se spominja njegove pedesetletnice ter mu želi, da bi doživel v srečnem krogu svoje družine še mnogo lepih jubilejev. Na mnoga leta g. Josip Benko!

Čestitkam prekmurskega prebivalstva se pridružuje z vso iskrenostjo tudi »Trgovski list« ter želi svojem zvestemu naročniku še mnogo srečnih in uspešnih let.

se strokovni značaj še ne pojavlja povsem izrazito. Je to rokodelska šola (scuola artigiana), načeloma namenjena onim učencem, ki po dovršitvi delovne šole ne nadaljujejo pouka ne na srednji šoli, ne na strokovni šoli srednje stopnje, a so zavoljo nedoseženega 14. leta vendar še zavezani šolskemu pouku. Ta triletna šola vzgaja k tradiciji dela, vkoreninjeni v italijanski rodbini, obenem pa nadaljuje osnovni pouk. Da se potrebam krajevnega gospodarstva bolje prilagodi, je določenih več tipov rokodelske šole, kjer se poučujejo raznoteri tehnološki predmeti v zvezi z ročnim delom.

Iz delovne šole ni le vstop v srednjo šolo in v strokovne šole nižje vrste, t. j. v rokodelsko šolo mogoč, marveč tudi neposredno v višje organizirane strokovne šole, ki jih je enako kakor srednjo šolo (nižji razredi naše srednje šole) uvrstiti v skupino šol srednjega reda. K temu strokovnemu šolstvu srednjega reda je šteti predvsem triletno profesionalno šolo (scuola professionale). Le-ta pripravlja učence za one življenjske poklice, ki zbog posebnih potreb velikih središč ne morejo propevati brez višje kvalificirane ročnega dela. Kdor si hoče znanje in spretnosti, pridobljene v profesionalni šoli spopolniti, ta obišče še dveletno tehnično šolo (scuola tecnica). V tej šoli se učenci usposabljujejo zlasti za nižje uradniško poslovanje in za specialno delo v velikih industrijskih, trgovskih in kmetijskih podjetjih.

V višje strokovne šole morejo vstopiti le učenci, ki so dovršili srednjo vzgojno šolo (scuola me-

dia), ne zadošča pa dovršitev profesionalne ali tehnične šole. Te po položaju licejem enake šole se imenujejo liceji, ki jih je trije vrste: učiteljski institut (istituto magistrale = učiteljska šola), tehnični komercialni institut (istituto tecnico commerciale) in profesionalni institut (istituto professionale). Učiteljski institut obsega štiri letnike in eno leto prakse v šolah. Vzgoja v teh, učiteljskemu naraščajo namenjenih šolah ni zgolj poklicna, nego obenem tudi humanistična, zbog česar ima še neko sličnost z licejem. Tehnični komercialni institut s petimi letniki združuje nauk v znanostih s poukom trgovinske, pravne in gospodarske tehnike kakor tudi s praktičnim delom. Ta institut usposablja mladino za uradnike v javni in privatni upravi. V četverih letih se pojavlja profesionalni institut, v katerem traja pouk štiri leta. Vzgojajo se v teh institutih ali agrarni strokovnjaki ali industrijski strokovnjaki ali geometri ali pomorščaki. Tem poklicem ustrezajo poedini tipi profesionalnih institutov.

Da se tehnična in proizvajalna sposobnost kmetijstva, obrta in industrije, trgovine, kredita in zavarovanja čimbolj prilagodi zahtevam narodnega gospodarstva, za to skrbe raznoteri tečaji za izobraževanje in spopolnjevanje intelektualnih, tehničnih in ročnih delavcev. Te tečaje, corsi per lavoratori imenovane, vzdržujejo zlasti razna profesionalna (poklicna) združenja, a tudi država in narodna fašistična stranka jih moreta ustanovljati.

(Konec prihodnjic.)

Završni izpit na Abiturientskem tečaju Zbornice za TOI

na drž. trgovski akademiji v Ljubljani je bil v prisotnosti ministrskega odposlanca g. Mihajla Presla, šolskega inspektorja pri kr. banki upravi v Ljubljani, od 13. do 27. junija 1939. Izpit so naredili: Bizilj Majda, Bizjak Marija, Cvahte Simona, Časl Bojan, Čebolin Milovan, Černič Ruža, Černovšek Jožica, Dobravec Zorislava, Dolenc Edita, Dolenc Irena, Drašček Stojan (z odliko), Favai Vida, Ferjan Zorislava, Gabršek Milena, Gande Majda, Goriup Erik (z odliko), Gorup Majda, Gruden Ivana (z odliko), Hafner Pavel, Istenič Marija, Jereb Majda, Jeruc Jože, Kavčič Ljudmila (z odliko), Koprivnik Jerca, Koren Anica, Koritnik Nikolaj (z odliko), Kossar Kurt (z odliko), Kroflič Marija, Lemež Majda, Levičnik Marijan, Lovec Ljudmila, Luzar Sonja, Mencinger Marija, Mihelčič Marijan, Milič Vesna, Mirk Borut, Modic Emilija, Müller Lidija, Nabergoj Štefan, Namar Emil (z odliko), Nebesar Marija, Pertot Dušan, Pertot Milada, Podpoj Tatjana, Polajnar Irma, Pregelj Darina, Prekoršek Milena, Rajner Anica, Rant Marija, Remec Marija, Roglič Milan, Rusjan Vida, Savelli Emil, Sedej Marija, Strmecki Ljubomira (z odliko), Šeme Branislav, Šimnic Konrad, Terček Marija, Tert-

nik Vida, Tomšič Antonija, Valentinčič Olga (z odliko), Vrančič Nevenka, Žebot Anka (z odliko), Žebre Tatjana, Žolgar Danilo.

Vpisovanje v Abiturientski tečaj bo od 1. do 27. septembra; predavanja se prične 1. oktobra 1939.

Politične vesti

Angleški kralj je izdal za dan zračne obrambe poslanico, v kateri ugotavlja pripravljenost Anglije in želi, naj bi bilo vsem jasno, da bo zavrnila vsak napad nanjo ali na tiste, katerih neodvisnost so Angleži odločeni braniti.

Rekonstrukcija angleške vlade bi se naj končno res izvedla, in sicer tako, da bi po želji samega Chamberlaina prevzel vojsko in mornarico Winston Churchill, po želji zunanjega ministra pa naj bi vstopil v kabinet tudi bivši zunanji minister lord Eden. Od obeh se pričakuje odločnejši nastop za primer novih zapletljajev v Evropi.

V vprašanju Tiencina so se pričela pogajanja v Tokiu, vendar pa Japonci ne verujejo v uspeh pogajanj, če Anglija docela ne spremeni svojo politiko. Kot pritisk so Japonci še poostriili blokado Tiencina.

Hkrati se širijo novice o uporabi proti Čangkajšeku in o potovanju japonskih zastopnikov na pogajanja z novo vlado v Čunkingu, katera da je ponudila Japonski sklenitev miru.

V Moskvi se po novih angleških ponudbah pogajanja nadaljujejo in se njih potek znova optimističneje presoja, kar sta naglašala v zad-

njih svojih govorih tudi Halifax in Bonnet.

V Parizu so izvedeli, da bo von Papen kot Hitlerjev zaupnik odpotoval v Moskvo, kjer naj poskuša preprečiti trojni sporazum v združenju hipu, za kar pa nima več dosti upanja.

Krivda za dosežani neuspeh pogajanj v Moskvi je bila popolnoma na Parizu in Londonu, ki sta zavlačevala odgovore, ker najbrže ne želita drugega ko odvreči odgovornost za bodoče dogodke na Rusijo, tako trdi predsednik sovjetskega zunanjepolitičnega odbora Zdanov v posebnem članku poluradnega lista »Pravda«. Članek je zbudil pravo senzacijo, ker je bil objavljen očitno sporazumno z vlado. Od Rusije da se zahteva jamstvo za Nizozemsko in Švico, s katerima nima niti diplomatskih stikov, pravi Zdanov, ne da se pa jamstvo za Letonsko, Estonsko in Finsko, kar da dokazuje, da angleška vlada ne želi skleniti pogodbe na načelu enakopravnosti.

Garvin piše, da na kapitulacijo Poljske v vprašanju Gdansk, ni misliti. Ostali angleški časniki poudarjajo vojno pripravljenost angleške vojske, zlasti letalstva.

Iz Gdanska poročajo, da je mesto mirno, toda v znamenju velikih priprav. Vodja Forster je pozval vse prebivalstvo, naj bo pripravljeno na velike dogodke.

V Gdinji je bil do večerj evharistični kongres, kjer je kardinal Hlond blagoslovil poljsko morje.

Zaradi izredne vojne napetosti se pričakuje nov mirovni poziv predsednika USA Roosevelta, kar bi želela tudi Mussolini in Hitler.

Roosevelt je sprejel sovjetskega poslanika Umanskega, ki odpotuje v Moskvo, in pokazal veliko zanimanje za stališče Sovjetske Rusije v sedanjem sporu v Evropi in na vzhodu.

Ob novi napetosti v območju Gdanska je bil posebno važen govor lorda Halifaxa, ki ni več ponujal pogajanj, temveč naglasil odločnost Anglije, da sprejme tudi vsiljeno vojno, ker Anglija ne bo pustila nekaznovane nobene strahotitve in oviranja svojih državljanov.

Nemčija je oborožila Gdansk, kjer se je ustanovila prostovoljska legija in se vsak dan pričakuje formalna priključitev ozemlja Nemčiji, kar bi naj izzvalo Poljsko k nepremišljenim dejanjem. Hitler obišče Gdansk 23. julija. Angleška in francoska vlada sta na posebnih sejah razpravljale o položaju v Gdanku in sklenile upreti se nemški akciji z vsemi sredstvi.

V soboto je dospelo v Gdansk dvajset nemških bombnikov, ves teden pa se je prevažalo vojaštvo in orožje. Poljska vlada je s tanki zaprla poti iz Gdanska v Gdinjo. Varšavski angleški poslanik Canard je naglo odpotoval v London.

Predsednik Lebrun je v svojem nedeljskem govoru naglasil, da bo Francija kljub svoji želji za mir izpolnila vse prevzete obveznosti.

Hitlerjev namestnik Hess je v Mannheimu s polemičnim govorom svaril nasprotno sile pred napadom, ker so vse sile trikotnika dobro pripravljene. Iz Rima poročajo o enakem stališču. Totalitarne države razpolagajo z do 300 divizijami ali 25 milijoni vojakov.

V Rimu demantirajo vse novice o sestanku Mussolinija s Hitlerjem od prejšnje nedelje.

Delavstvo Anglije je objavilo proglas na vse narode proti vojni.

Holandska vlada je odstopila zaradi spora o podpori brezposelnim v znesku 20 milijonov goldinarjev.

Bolgarski ministrski predsednik Kjušeivanov je odpotoval v Berlin v spremstvu več višjih uradnikov.

Turška narodna skupščina je z velikimi manifestacijami ratificirala sporazum s Francijo. S priključitvijo Iskenderunkega sandžaka je končno določena meja med Turčijo in Sirijo.

Proti vojaški pogodbi med Turčijo in Egiptom bo vložila italijanska vlada odločen protest, ki bo zelo zanimiv, ker bo za Italijo taka pogodba pomenila nedvomno resno eventualnost.

Kitajske čete so napredovale na več mestih proti obali in se tudi znova približale Kantonu ter celo zavzele nekatera važna mesta.

30. junija so kitajska letala bombardirala japonske čete pri Kantanu in na otokih.

Novi predlog zakona o nevtralnosti USA je bil v senatu z malimi izjemami sprejet. O vojni odloča predsednik skupno s kongresom.

Ford je v neki izjavi napadel mednarodne finančne kroge, da oni ščuvajo na vojno, ker ne znajo drugače zaslužiti denar kot z investicijami v vojno industrijo.

Med špansko in chilsko vlado je nastal konflikt, ker zahteva španska vlada, da se ji izroče republika, ki so se zatekli v chilsko poslaništvo v Madridu, čemur pa se chilška vlada upira.

Denarstvo

Uradni tečaji za julij

Minister za finance je z odločbo z dne 27. junija 1939, št. 39.190/VIII predpisal naslednje tečaje za zlato ali tujo valuto:

1 napoleon	din	305
1 zlata turška lira	..	346'50
1 angleški funt	..	258
1 ameriški dolar	..	54'80
1 kanadski dolar	..	54'50
1 nemška marka	..	14'30
1 zlot	..	8'30
1 belga	..	9'40
1 pengó	..	8'60
1 braziljski milreis	..	2'85
1 egiptovski funt	..	260
1 palestinski funt	..	256
1 urugvajski pezos	..	18'70
1 argentinski pezos	..	12'50
1 čilski pezos	..	1'25
1 turška papir. lira	..	34
100 francoskih frank.	..	146
100 švicarskih frankov	..	1242
100 italijanskih lir	..	228'80
100 nizozemskih gold.	..	2915
100 bolgarskih levov	..	46
100 romunskih lejev	..	30
100 danskih kron	..	1120
100 švedskih kron	..	1306
100 norveških kron	..	1272
100 pezeta	..	200
100 drahem	..	40
100 češkoslov. kron	..	150
100 finskih mark	..	108
100 letonskih lat	..	740
100 iran. (perz.) rialov	..	100

Tem tečajem je že prištet pribitek (»prim.«).

Slovenija in drž. denarni zavodi

V zadnji številki »Trgovskega tovariša« razpravlja Oec. o napredku javnega bankarstva v Jugoslaviji ter tudi o vplivu teh zavodov na naše slovensko gospodarsko življenje. Pri tem navaja naslednje podatke (vse v milijonih din):

Narodna banka:	
Slovenija	vsa država
Posojila:	1930 1938 1930 1938
menična	125'1 98'25 1.433'7 1.707'7
lombardna	3'8 4'3 203'5 63'6
Zirovni rač.	55'8 85'2 667'2 1.080'0

Čeprav je celotna vsota posojil narasla, se je delež Slovenije zmanjšal.

Poštna hranilnica:	
Cek. rač.	5.430 6.686 19.193 26.012
Cek. vloge	1647 276'8 978'8 1.709'9

Drž. hip. banka:	
hran. vloge	35'4 52'6 1.169'5 1.441'8

Obrtna (zanatska) banka:	
Vloge	? 9'15 32'5 51'2
Krediti	0'2 11'4 104'4 132'4

Ti podatki žal niso popolni, zlasti pa ni razvidno, koliko so dali drž. zavodi kreditov v posamezne pokrajine. (Ti zavodi namreč teh podatkov ne objavljajo.) Avtor članka je mnenja, da bi ti podatki pokazali nesorazmerje med vsotami kapitalov, ki so prišli v te zavode iz naših krajev in kapitali, ki so jih dobili naši kraji v obliki kreditov nazaj.

Znano je nadalje, da dajeta Poštna hranilnica in Drž. hipotekarna banka največ kreditov državi za razne investicije. Od enomilijardnega investicijskega posojila za javna dela je dobila Slovenija komaj 6%, od 2 milijard za ceste pa dobi 11%. Od železniških zgradb iz 4 milijardnega posojila pa je za Slovenijo določenih le 130 milijonov din (za progo Črnomelj - Vrbovsko).

Kupone št. 21 obveznic vojne škode bo pričela izplačevati Poštna hranilnica s 1. avgustom. Kdor ima nad 200 obveznic, naj pošlje kupone po pošti z vrednostnim pismom (s seznamom serij in števil ter svojim natančnim naslovom).

V devizni odbor pri Nar. banki so imenovani: za banko viceguverner dr. Belin, namestnik dr. Lj. Mikić, in dr. K. Ljubisavljević; iz fin. ministrstva N. Stanarević, nam. Z. Starčević, zun. ministrstva M. Pilja, trg. ministrstva dr. Sava Obradović, oba pomočnika ministrov.

Novi cenzorski odbor podružnice PAB v Ljubljani je sestavljen za eno leto iz sledečih gospodov: dr. Ažman, dr. B. Remec, zavn. Pretnar, tajnik Kmetijske zbornice dr. Pergar, fin. ravn. Sedlar, uradnik Zadr. zveze Čeferin, ravn. podružnice PAB dr. Vidmar.

Náčelnik dr. Rudolf Andrejka je objavil v »Hranilniškem vest-

niku« v Zagrebu članek, v katerem prepričuje dokazuje, da ni bila Kranjska hranilnica ustanovljena od nemškega kapitala, temveč so zbrali denar Kranjci, od katerih pa je bilo pred vojno 95 odstotkov Slovencev.

Rooseveltovo valutno pooblastilo glede potrebne devalvacije dolarja in pooblastilo o nakupu srebra sta bili po sklepu senata znova potrjeni.

Dveletne vojne bone po 3 in pol odstotka bo izdala francoska blagajna narodne obrambe za porazdelitev vojnega kredita.

Obtok bankovcev v Franciji se je znižal za 328 milijonov na približno 120 milijard frankov, kar se presoja kot utrditev kreditnega stanja. Zlato kritje pa se je znižalo od 64,21 na 64,12%.

Proizvodnja zlata iz zlatonosnega kremenca je znašala v Jugoslaviji v prvih letošnjih petih mesecih 2317 kg. Poleg tega prideluje borski rudnik na mesec povprečno 50 kilogramov zlata, da bi znašala vsa proizvodnja v 5 mesecih približno 482 kg.

Beograjska borza

Zadnji teden je označilo padanje tečajev vseh državnih obveznic, kar se presoja kot vpliv nemirne politične atmosfere. Ponudba pa ni bila velika. Ze s tem, da je nekdo kupil precej vojne škode, se je ponudba ustavila. Narastla pa bo terminska ponudba, ker so razlike za prompt že dosegle 3 poenice. V dolarskih papirjih ni sprememb. Padle so samo delnice PAB, ne pa Nar. banke.

Od 23. do 30. junija so se gibali tečaji takole:

vojna škoda	466	465
7% inv. pos.	9975	99
4% agrarji	63	62
6% begl. obv.	8775	8675
6% dalm. agr.	85'50	84'50
6% gozdne	81	80
7% Blair	92'50	92
8% Blair	101	100

7% Seligman 100 100
7% stab. pos. 100 99

Donosnost državnih papirjev je bila: vojna škoda 5'375%, inv. pos. 7'08, 4% agr. 6'45, 6% begluške 6'92, dalm. agrar. 7'10, gozdne 7'5, 7% Blair 7'61, 8% oni 8, Seligman 7, stab. pos. 7'08%.

Ves promet obveznic je dosegel 5'85 milijona din.

Delnice Narodne banke so bile tržene po 7400, 25 kosov. Delnice PAB po 215 din, mali komadi 212 do 210'50, konec tedna 210-209, prodanih 30. Druge delnice niso notirale.

V deviznem prometu je ostal funt stalno 258, klirinška marka 14'30. Praga je padla za četrtno točke na 150'25. Grški boni enako, do 31 din. Ves promet je znašal 22 milijonov, za 13 manj ko pretekli teden.

Povodnji so hudo prizadele živinoreje

Kmetje potrebujejo ceneno živinsko sol

Ponekod dvakratna, ponekod celo trikratna povodenj je tudi pri nas napravila veliko škode ne samo na poljih, nego ponekod skoraj še večjo na travnikih. Ponekod je vsakokrat voda stala okoli osem dni nad kulturami. Ker je povsod bila voda blatna, je travo močno zablatala in marsikje se ne bi imela brez pomisleka uporabljati niti za steljo.

Celo tam, kjer je voda stala manj časa, je posušeno seno prav zelo prašno in smrdi po postani vodi oz. nekako po ribah. Kjer koli potegne seno iz kopic, se kar zakadi in pest se napaši. Pri duhanju se pojavi kihanje.

Gotovo je, da s tem senom ni varno krmili, a kjer drugega ni, pač ne bo šlo drugače. Tako seno pa bo pri živini dražilo ustne in vse ostale sluznice in motilo prebavo. povzročalo kašelj in krmilni uspeh bo slab. Poleg tega se pri živini

utegne pojaviti zelo neprijetna neješčnost in kar je še hujše — meljavost.

Marsikateri živinorejci bo primoran predčasno prodati del živine, kar utegne zelo slabo vplivati na stanje cen.

Vsaj v delno odpomoč nekateri svetujejo pokladati živini tudi močnih krmil. Toda živinorejci v večini primerov nimajo denarja zanje, saj so skoraj leto za letom prizadeti z mnogoštevilnimi neugodnimi in obubožani. Zelo pa želijo dobiti cenejšo živinsko sol, ki bi delno zboljšala ješčnost in živali navajala na to, da pije več vode, s čimer si končno le bolje operejo usta in razne sluznice kakor pa pri manjšem pitju. Gospodarji pravijo, da imajo z živinsko rdečo soljo prav dobre izkušnje in se obračajo na oblastva, da jim omogočijo nabavo cenejše rdeče živinske soli. Nadejamo se, da bodo oblastva upravi-

čenim, na izkušnjah slonečim nasvetom oz. prošnjam težko prizadetih živinorejcev ugodila v najkrajšem času. Opozorjamo, da je veliko živinorejcev, ki nimajo živini kaj drugega pokladati kot samo poplavljen in zablaten, komaj nekoliko posušeno seno.

Ugoditev takim prošnjam je zlasti v naših razmerah prav zelo važna in nujna, ker slovensko kmetijsko gospodarstvo je poudarjeno živinorejsko in je živinoreja v veliki večini gospodarstev glavni vir dohodkov, posebno pa še tam, kjer je razvito mlekarstvo. V takih krajih odprodaja živine zaradi pomanjkanja krme ali zaradi slabe krme sploh ne more priti v poštev, ako naj si kmet ne izpodreže glavnega vira svojih denarnih dohodkov. Krme se tedaj mora dokupovati ali pa vsaj ona sredstva, ki omogočajo uporabo slabega, zablatega sena vsaj v sili.

Gospodarski stiki z Belgijo

Peti občni zbor jugoslovanskega odbora v Beogradu

Gospodarska depresija in politična napetost sta zadnje leto močno škodile prometu med našo državo in Belgijo. Promet se je zmanjšal po količini in vrednosti, ker ni uspelo povečati niti naš sezonski izvoz niti rešiti vprašanje deviz, ki moti stike z vsemi neklirinškimi državami, kar je Belgija od januarja lanskega leta. Konec lanskega leta se je sestel v Beogradu mešani odbor na posvet o delovanju trgovinskega sporazuma, ki se presoja kot zadovoljivo. Tudi si za ureditev prometa mnogo prizadevata odbora v Bruslju in Beogradu. Povečalo se je tudi število članstva. Kot znan uspeh tega delovanja moremo ugotoviti povečanje prometa v maju letošnjega leta.

Občni zbor je vodil bivši jugoslovanski poslanik v Bruslju dr. Milan Milojević, ob prisotnosti sedanjega poslanika Lazarevića in beograjskega belgijskega poslanika ter predstavnikov Centrale industrijskih korporacij, zbornice in mnogih industrialec. V odgovoru na pozdrav je belgijski poslanik čestital Jugoslaviji za njen nagli napredek in naglasil podobni položaj obeh držav v obrambi neodvisnosti. Naš novi poslanik je izrazil svoje zadovoljstvo, da mu je dan takoj stik z gospodarskimi vezmi in delavci, ko odhaja na svoje mesto.

Poročilo uprave omenja tudi dosedanje konference v Ljubljani,

Zagrebu, Beogradu in Novem Sadu ter navaja vzroke, zakaj se je zmanjšala lani naša trgovina z Belgijo. Jugoslavija je bila lani aktivna še samo za 289,6 proti 434,3 milijona din v l. 1937., odstotno pa 86 proti 84. Od l. 1937. je naš izvoz padel od 188 na 160 tisoč ton, oziroma 518 na 336 milijonov din, po količini za 14,9, po vrednosti pa za 35,1%. Po bel-

Zunanja trgovina

Nemški industrialci hočejo obnoviti pogajanja z Anglijo

»Financial Times« javljajo, da so neki nemški industrialci intervenirali v Londonu za obnovo pogajanj med angleškimi in nemškimi industrialci, ki so bila pretrgana po aneksiji Češkoslovaške. Nemška vlada pri tej akciji nemških industrialec ni direktno udeležena, a jim ne nasprotuje. Londonski list dostavlja, da bi bili angleški industrialci pripravljeni za ta pogajanja, če bi bila za nemškimi industrialci oficialno nemška vlada.

Posebne takse za izvoz lesa v Francijo

Trgovinski minister je odredil, da se morajo plačevati za potrdila, ki jih izdaja Zavod za pospeševanje

gijski statistiki pa je padel njen uvoz iz Jugoslavije za 24 in za 39,6%. Povečal se je samo izvoz aluminija in hmelja (65%), močno je padel izvoz lesa in celuloze. Uvozili pa smo lani samo 3442 ton proti 13.474 iz l. 1937. in po vrednosti za 47 proti 84 mil. din. Uvoz je torej padel za 74,5 in po vrednosti za 44%. Naš uvoz bi se mogel povečati v plačilnem sporazumu še za 6,31 milijona b. frankov.

Ko je skupščina odobrila poročilo uprave, je bil izvoljen spet dosedanji odbor, za častnega predsednika pa v smislu pravil novi jugoslovanski poslanik v Bruslju.

nje zunanje trgovine v Beogradu radi izkoriščanja trgovinsko-pogodbenih ugodnosti s Francijo pri izvozu v Francijo in Alžir naslednje takse:

- za navadni les iglavec, žagan ali tesan 2 din od tone,
- za navadni les listovec, žagan ali tesan 4 din od tone,
- za celulozo din 1 od 100 kg.

Te posebne takse se pobirajo s taksnimi znamkami, ki se vtiskujejo na potrdila.

Menična posojila za izvoz blaga v neklirinške države bo dajala Narodna banka po 3%nih obrestih preko pooblaščenih bank. Te banke bodo poleg tega računale samo še določen manipulacijski prispevek. Navodila za izvoznike bodo dajale podružnice Narodne banke. Za uvoz bombazne preje iz protektorata je bil dosežen z Nemčijo sporazum, po katerem je zagotovljena našim uvoznikom dobava preje v višini iz lanskega in predlanskega uvoza. Gre le še za neke upravne zadržke na Češko-moravskem.

Na polvaljano železo, ki ga uvozijo industrije pločevine za izdelavo pločevine do konca tega leta.

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno **Rogaško mineralno vodo!** Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

se plača carina 5 zlatih din za 100 kg. Plačila skupnega davka je ta pločevina oproščena, in sicer po pogojih, ki jih finančni minister še predpiše. Fin. minister more to ugodnost podaljšati do konca leta 1940!

Za moderne sušilnice sadja je odobrilo kmetijsko ministrstvo 900 tisoč din. Ljubljana dobi od tega 72.000.

V Vojvodini, Bački, Banatu in Sremu se je že pričela žetev pšenice. Letina bo dobra. Nekod pa zaradi dežja klasje še ni dozorelo.

Francija je sklenila in podpisala novi trgovinski pogodbi z Nemčijo, s katero se začasni sporazum podaljšuje do 23. junija 1940., in z Japonsko, ki bo povečala svoj uvoz iz Francije od 39 na 50 milijonov jen.

600 tisoč bal bombaža bodo Zedinjene države zamenjale z Anglijo za kavčuk v vrednosti 175 milijonov funtov.

Mednarodni kartel litega železa je ustanovljen z vsemi belgijskimi, nizozemskimi, luksemburškimi in francoskimi producenti, katerim se priključijo še dosedanji nemško-francoski kartel. Vzrok za ustanovitev kartela so bile nizke in nestalne cene, ki so se zdaj naglo dvignile.

Uporaba železa in bodeče žice za ograje je v Italiji odslej prepovedana s posebno uredbo, ki določa za kršitelje te prepovedi stroge kazni. Ograje se smejo delati samo iz lesa, betona, kamena idr.

Število kartelov se je povečalo lani v Jugoslaviji na 96, ker je bilo registriranih 10 novih in sicer po en kartel za obutvene podkve, za jedilno olje, cinkov klorid, papirnate preproge, alkaloidne opija, nafto, vodik, emajlirane kadi in dva pekovska kartela. Prijavljeni so še nekateri.

Dobava modre galice je docela normalna in ni vzroka, da bi je moralo zmanjkati za naše kmetijstvo. Industrijske zaloge so popolnoma zadostne, vsa naročila se spolnjujejo v treh dneh. »Jugoslovanski Kurir« pa opozarja na možnost, da se trgovci niso še dovolj založili z galico, posebno v Dalmaciji.

5.—6. številka »Trgovskega tovariša«

Najnovejša dvojna številka objavlja na uvodnem mestu članek našega priznanega gospodarskega publicista **Draga Potočnika o financah naših samouprav.** Članek podaja obsežen pregled tako vseh mestnih in vaških občin, ko tudi banovin. cestnih odborov. Posebno poučna so izvajanja o obremenitvi prebivalstva s samoupravnimi določenimi. Slovenija je tu na prvem mestu in daleč pred drugimi in ta prevelika obremenitev Slovenije kar stalno narašča. Gradivo, ki ga je zbral g. Potočnik, zasluži vse priznanje. — Zelo zanimivi so tudi »Paberki iz gospodarstva Jugoslavije« g. dr. Vinka Sarabona. — O naslednjem članku dr. Potočnika »o napredku javnega bankarstva« govorimo še posebej na drugem mestu. — Slede razni manjši članki, ki pa so prav tako vseskozi aktualni in ki lepo dopolnjujejo številko o razvoju našega in tujega gospodarstva v zadnjih dveh mesecih. Med temi je tudi več člankov, ki so zlasti namenjeni za trg. naraščaj. Samo želiti je, da bi ta te članke tudi prebral. — Prispevke zaključuje bogat listek, nakar zaključuje številko poročilo o zadnji odborovi seji Trgovskega društva »Merkur«. Omenimo naj, da je na tej seji izrekel predsednik društva dr. Fran Windischer toplo priznanje uredniku »Trgovskega tovariša« Josipu J. Kavčiču, ki že 15. leto urejuje list. Da je to priznanje tudi v polni meri zaslužno, dokazuje še posebno nazorno naš najnovejša dvojna številka »Trgovskega tovariša«.

Dobave - licitacije

Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje dobavo 30.000 kg cimenta...

Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje dobavo 2180 m betonskih cevi...

Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za dobavo 552 ton premoga...

Pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu...

Pri Vojno-sanitarnem zavodu v Zemunu...

Direkcija drž. rudnika v Kakmju sprejema do 5. julija ponudbe za dobavo spiralinih sredstov...

Uprava zavoda »Čačak« v Čačku sprejema do 12. julija ponudbe za dobavo akumulatorskih plošč...

Centralna direkcija drž. rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 7. julija ponudbe za dobavo cilindričnega kompresorskega in turbinskega olja...

Uprava zavoda »Čačak« v Čačku sprejema do 4. julija ponudbe za dobavo opank...

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 11. julija ponudbe za dobavo lanenega in bombažnega platna...

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 28. julija ponudbe za dobavo papirja, matric, kartona...

Komanda žandarmerijske podoficirske šole v srem. Kamenici sprejema ponudbe za dobavo fotografskih aparatov...

LICITACIJA

Dne 10. julija bo pri 1. oddelku vojno-tehničnega zavoda v Hanrijevju pri Skoplju...

Pri strojnem oddelku Direkcije drž. železnice v Ljubljani bodo naslednje licitacije: dne 8. julija za dobavo obleke...

Pri Upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu bo dne 30. julija ofertna licitacija za dobavo lanene vrvi...

Dne 8. julija bo pri Štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo konjušnice.

Pri Upravi zavoda »Obilježice« v Obilježevu bodo naslednje licitacije: dne 5. julija za dobavo muflovske peči...

Pri Štabu mornarice v Zemunu bo dne 4. julija ofertna licitacija za dobavo olja...

Štab zrakoplovstva vojske v Zemunu razpisuje za dan 18. julija ofertno licitacijo bencina (mešanice).

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete...

tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Pri Komandi pomorskega arzenala v Tivtu bo 19. julija ofertna licitacija za nabavo kokosovih otičačev za obutev.

Pri štabu vrhanske divizijske oblasti v Banjaluki bo 24. julija licitacija za dobavo ovsa.

Pri Upravi smodnišnice v Kamniku bo dne 26. julija licitacija za dobavo konopljenega preje...

Dne 18. julija bo pri štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo večjih količin ovsa.

Strukturne spremembe japonske industrije

Julija 1937., ko se je začela kitajsko-japonska vojna, japonska težka industrija ni bila v stanju zadostiti potrebam vojne. Ker ni bilo računati na tujo pomoč, je morala biti glavna skrb japonske vlade, da razvije vojne industrije...

1936. leta se je cenila proizvodnja japonske industrije za trikrat večjo kakor je bila leta 1931. Leta 1937. je prineslo nadaljnji porast za 34,5%, toda ne enakomerno v vseh panogah. Od 1931. do 1937. je n. pr. metalurški industrija povečala svojo proizvodnjo na osemkratno, strojna petkratno, kemična pa triinpolkratno.

Table with 4 columns: Year, Metalurgija, Strojna, Kemična, Tekstilna. Rows for 1931 and 1937.

Dne 18. julija bo pri centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo porcelanskih izolatorjev.

Dne 21. julija bo pri gradbenem oddelku direkcije drž. železnice v Ljubljani licitacija za dobavo 26.250 kg železne pocinkane pločevine.

Dne 25. julija bo v intendanturi štaba osiješke divizijske oblasti v Osijeku licitacija za dobavo večje količine pšenice.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

V drugi polovici 1938. leta je bila sprememba še bolj vidna. Produkcija jekla in strojev je narasla za 17% v prvih 11 mesecih 1938. leta, kemični produkti za 3,9%, plin in elektrika za 9,2%, tekstilije pa so padle za 18%...

Tudi v razdelitvi kapitala se vidi podobna tendenca. Naložbe in posojila za težko in kemično industrijo v l. 1938. znašajo vsoto 1.829.000.000 jen ali zvišanje za 278 mil. (17%) v primeri s predhodnim letom. Naložbe za vse druge industrije pa kažejo padeč 64%.

Vojna je vplivala na dobičke splošno neugodno, in sicer že zaradi povečane kontrole nad gospodarstvom in pomanjkanja delavstva, bila je pa seveda vir profitov za oboroževalno industrijo. Zaradi padeča profitov v mirovnih industrijah se je razlika med obema skupinama silno povečala.

Doma in po svetu

V soboto se je pričel v Mariboru mladinski katoliški tabor pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja. Navzoči so bili mnogi ministri in ban dr. Natlačen, dalje senatorji in poslanci, pozdravili so tabor tudi češkomoravski Orli.

Ob eni popoldne so bile na velikem stadionu v Mariboru tekme, katerim je prisostvovalo okrog 20.000 ljudi, ki so ves čas vztrajali pri tekmah in navdušeno pozdravljali ljubljanskega škofa Rožmana in zastopnike resorov.

Nj. Vis. kneginja Olga je v Florenci prisostvovala poroki grške princezinje Irene z vojvodo di Spoleto.

Pogreb ministra dr. M. Spaha je bil izredno veličasten. Brzobjavno so sožalje izjavili Nj. Vel. kraljica, Nj. Vis. knez namestnik, iz tujine pa maršal Göring. Osebo so se pogreba udeležili tudi predsed-

Luka in Tuzla postavko 230 od XI. na X. razred - gozdna dela, postavko 231 - žagarnstvo - pa splošno od IX. na VII. razred, stavbeno in skladiščno tesarstvo na VIII. razred.

Za obnovu vodovoda v Beogradu, ki ne daje več dovolj vode, bo treba 35 milijonov dinarjev.

Dosedanji zastopnik češkoslovske industrije v Jugoslaviji Ivan Kral toži Češko-moravski protektorat za 100 milijonov din odškodnine.

Zdravilo proti slinavki in parkljevi je iznašel prof. Waldmann in ga uspešno preskusil na otoku Riemsu v Baltsem morju.

Pri Viterbu sta trčili dve italijanski vojaški letali.

»Italia Redentae« je imela lani v manjšinskih pokrajinah 300 vrtev s 15.000 otroki, upravljala 426 kmečkih šol z 12.000 otroki in pridelala 816 večernih tečajev z 18.000 odraslimi učenci italijanščine.

14 letalskih nesreč je bilo pretekli teden v Franciji, pri čemer je poginilo nekaj najboljših vojaških pilotov.

Na teniskem turnirju v Wimbledonu so naši igralci Punčec, Kukuljevič in Mitić premagali Anglezje, Kovačeva pa Poljakinjko.

V Plzenju je prišla posebna sovjetska delegacija, da naroči nove stroje za Sovjetsko Rusijo. Kakor znano so po Münchenski konferenci Skidovi zavodi ustavili delo za Rusijo in razpustili ruski oddelek.

Iz Slovaške pride v kratkem v Vzhodno Prusijo na sezonsko delo na deželi 50.000 delavcev. Pri mestu Baku so bili odkriti novi vrelci nafte. Samo eden teh vrelcev daje dnevno nad 500 ton.

Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini.

Cestna policija po deželi

V zadnjem času se čuti večja skrb policijskih oblasti za varnost prometa, kar je tembolj hvaljevredno, ker se tudi pri nas množijo nesreče.

Danes je cestna policija vedno na cesti, tako da se ti pripeti, da te dnevno po pet in večkrat ustavi. Za motornega vozača je to skraj vedno neprijetno, ker ne ve, ali ga ustavlja policija ali pa morda kak nepridiprav.

Nasproti temu pa imaš še vedno polno živinske vprege na sredi ceste, največkrat pa popolnoma na levi, a kolesarji pa sploh ne poznajo nobenega reda in so vedno največja muka za motornega vozača.

Velike komjske dirke v St. Jernejju so tudi letos sijajno uspele ob udeležbi slovenskih in hrvatskih konjerečev. Častni pokrovitelj prireditve je bil ban dr. Natlačen, ki je prisostvoval tekmam v družbi generala Dodića.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 28. junija objavlja: Odločbo o činu raznih šol in tečajev - Pojasnilo o postopku glede priznavanja plačane banovinske trošarine na kis, dobavljen državnim ustanovam - Odločbo o pobiranju posebnih taks za potrdila Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine - Odločbo o carinjenju napolizvaljanega železa.

Dospelost davka v III. četrletju

Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148. zak. o neposrednih davkih v III. četrletju 1939. v plačilo:

A) dne 1. julija 1939. III. četrletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neozmenjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice;

B) dne 15. avgusta 1939. I. polletni obrok zemljarine.

Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega poglavarstva v Ljubljani.

Občni zbori

»Kovina«, prva jugoslovanska metalurški industrija d. d. v Mariboru ima 18. redni občni zbor dne 15. julija ob 11. v pisarni prostora tvrdke na Teznu pri Mariboru. Delnice se morajo položiti najmanj 4 dni pred občnim zborom pri blagajni tvrdke ali pa pri Celjski posojilnici v Mariboru, Jadranski banki v Ljubljani in Beogradu, Obrtni banki v Zagrebu in Merkur-Banki na Dunaju.

60. redni občni zbor rudarskih družbenikov Rudnika in železarne v Storah bo 11. julija ob 11. v tovarniških prostorih v Storah.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 1. julija objavlja: Uredbo o tujskih vodnikih - Uredbo o oprostitvi kristalnega sladkorja od uvozne carine, znižanju uvozne carine na sladkor v kockah in načinu pobiranja državne trošarine in skupnega davka na poslovni promet nanj - Spremembe v pravilniku za opravljanje drž. strokovnih izpitov v rudarskem resoru ministrstva za gozdove in rudnike - Ustanovitev oddelka za vrhovni nadzor nad lovskim gospodarstvom, za lovski šport in turizem ter za propagando lova pri oddelku za vrhovni gozdarski nadzor pri ministrstvu za gozdove in rudnike.

Iz zadružnega registra

Izbrisali sta se naslednji zadruzi: Nabavljalna zadruga drž. službenec v likvidaciji v Litiji - zaradi končane likvidacije, in zadruga z o. z. »Planinski dom« v Tržiču - zaradi končane likvidacije in konkurza.

Radio Ljubljana

Torek 4. julija: 12.00: Plošče - 12.45: Poročila - 13.00: Napovedi - 13.20: Koncert radijskega orkestra - 14.00: Napovedi - 19.00: Napovedi, poročila - 19.30: Deset minut zabave - 19.40: Nac. ura - 20.00: A. Dvořák: Slovanska rapsodija (plošče) - 20.10: Zажigmo Ciril Metodov kres! (prof. E. Bojc) - 20.30: Operni spevi in napevi. Poje Anton Orel, igra radijski orkester, dirigira D. M. Šijanec - 22.00: Napovedi, poročila - 22.15: Malenškov trio.

Sreda 5. julija: 12.00: Plošče - 12.45: Poročila - 13.00: Napovedi - 13.20: Sorošica - 14.00: Napovedi - 18.30: Mladinska ura - 18.45: Bajke (plošče) - 19.00: Napovedi, poročila - 19.30: Prirodopisni kotiček (prof. Fr. Pengov) - 19.40: Nac. ura - 20.00: Wieniawski: Faust, fantazija za gosli in orkester - 20.10: Kulturne in prosvetne razmere v Slovenski krajini (prof. J. Mavčec) - 20.80: Koncert z хора »Ljubljanski zvon« - 21.15: Tamburaški orkester (A. Karmelj) - 22.00: Napovedi - 22.15: Plošče.